

VYROVNÁVÁNÍ SE S PROBLÉMY

V životě čas od času nastanou **neočekávané mimořádné události**, které označujeme za **krizové**, protože **mohou ohrozit zdraví i život člověka nebo způsobit materiální škody** (např. rozvod rodičů, drogová závislost, vážná autonehoda, požár domu, pětká z prověrky, nevléčitelná nemoc, fyzické týrání...).

Každý z nás prožívá krizové situace jinak. Někdo je zvládá lépe, někdo hůře.

Je potřeba **řešit krizové situace včas**, v případě potřeby **vyhledat pomoc**, ať už u člověka blízkého, u učitele nebo u **odborníka**.

DĚTSKÁ KRIZOVÁ CENTRA A LINKY DŮVĚRY

V každé škole je **výchovný poradce** nebo minimálně jeden **učitel**, kterému se můžeš svěřit.

Existují ale i jiné možnosti:

Krizová centra jsou zařízení, která pomáhají lidem v akutní, tedy naléhavé krizi. Patří sem např. kontaktní centra, azyly s možností pobytu, linky důvěry atd.

Linky důvěry využívají děti v různých více či méně závažných životních situacích. Některé tíží opuštěnost, šikana, drogy, rodinné problémy, jiné neúspěch ve škole, fyzické týrání. Dětem naslouchá psycholog nebo vyškolený pracovník a pomáhá jim najít cestu k řešení. Tyto linky jsou důvěrné a dětský klient se nemusí obávat zneužití informací, **nemusí ani sdělit své jméno**. Nejznámější je Linka bezpečí se sídlem v Praze, na niž se mohou dovolat děti z celé republiky zdarma.

Telefonní číslo na Linku bezpečí: 116 111 - na telefonní číslo můžete volat **24 hodin denně** (klidně v noci), **jakýkoliv den** (i o víkendu a svátcích, dokonce i o Vánocích), prostě kdykoliv a odkudkoliv – **volání je zdarma** (nepotřebujete mít ani kredit).

Webové stránky Linky důvěry: <https://www.linkabezpeci.cz/> .

ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA

- učení nezačíná a nekončí uzavřením školní docházky, ale **provází nás celý život** – ještě před nástupem do školy se např. děti učí mluvit, jíst atd, ale učíme se i v dospělosti

VZDĚLÁNÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

- každý člověk má právo na vzdělávání
- vzdělání se získává **zejména ve školách**

SYSTÉM NAŠEHO ŠKOLSTVÍ

- **mateřské školy** – v nich získáváme předškolní vzdělání
- **základní školy** – v nich získáváme základní vzdělání
- **střední odborné školy, gymnázia, střední odborná učiliště** – připravují nás na výkon povolání nebo k vysokoškolskému vzdělávání
- **vyšší odborné školy**
- **vysoké školy** – připravují nás na profese, jako je např. lékař, vědec, učitel apod.
- většina škol (pokud např. nejsou soukromé) poskytuje vzdělání zdarma pro všechny

POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA

- u nás byla zavedena za vlády Marie Terezie v 18. století
- = zákonem daná **povinnost dětí navštěvovat školu**
- uskutečňuje se na základních školách po dobu **9 let** (9 ročníků) a začíná v 6 letech (případně později)

- rodiče mohou pro své děti vybírat z **různých typů škol**:
  - o **alternativní školy**
  - o **školy se zaměřením** např. na sport nebo jazyky
  - o **státní školy**
  - o **soukromé školy**
  - o **domácí škola** (výuka doma)

UMĚNÍ UČIT SE

- Učení je pro každého z nás velmi náročná práce. K tomu, abychom ji co nejlépe zvládli, je potřeba umět se učit. Ale i to se dá naučit.

MĚLI BYCHOM:

- zjistit, jaký způsob učení nám nejvíce vyhovuje, a používat ho
- uvědomit si, že pro dlouhodobé uchování učiva v paměti je důležité procvičování
- naučit se soustředit na konkrétní práci
- umět odpočívat

Plánování a organizace práce:

- je potřeba mít svůj čas a učení rozplánované, abychom stihli učení a zbýval nám i čas na kamarády nebo koníčky

Soustředění:

- při učení je potřeba se soustředit, nenechat se rozptylovat
- někteří lidé potřebují k učení absolutní klid a ticho, jiní se učí třeba s hudební kulisou

Duševní příprava, stres:

- stres nebo strach nás může povzbudit k větší aktivitě; pokud je ho ale příliš, může nám způsobit problémy

Odpočinek:

- při učení nezapomínej na odpočinek, učení střidej s kratšími přestávkami

Motivace:

- faktory (vnitřní nebo vnější), které usměrňují naše chování a jednání pro dosažení určitého cíle
- **vnitřní motivace** je stav, který nutí jedince něco dělat nebo něčemu se učit pro vlastní uspokojení, pro vlastní zážitek (učení ho těší); je důležitější
- **vnější motivace** je stav, kdy se jednotlivec učí nikoli z vlastního zájmu, ale pod vlivem vnějších motivačních činitelů (např. kvůli známce, kvůli penězům); je méně důležitá

Vůle:

= chtění; záměrné úsilí směřující k dosažení cíle; vede k překonávání překážek

Kázeň, sebekázeň:

= dodržování pravidel, učebního harmonogramu...

TYPY UČENÍ, UČEBNÍ STYLY (STYLY UČENÍ):

- **každý člověk přijímá informace jiným způsobem** – někdo si dobře pamatuje to, co viděl, jiný to, co slyšel, a někdo to, co si sám vyzkoušel
- **typ zrakový:** nejlépe si zapamatuje to, co vidí; učí se zrakem – dívá se do poznámek, barevně si zvýrazňuje zápisky...
- **typ sluchový:** nejlépe si pamatuje to, co slyší – čte si zápisky nahlas, poslouchá výklad učitele...
- **typ pohybový:** nejlépe si pamatuje to, co má spojeno s nějakou činností – dělá si výpisky z učební látky, může při učení dokonce chodit po místnosti...
- **typ sociální** – upřednostňuje učení ve skupinách nebo s druhými lidmi
- **typ samostatný** – vyhovuje mu více samostatná práce a samostudium
- nikdo z nás není jen jedním z uvedených typů, většina lidí patří ke **smíšenému učebnímu typu**
- pokud budeme znát svůj učební styl, to, jaký učební typ jsme, budeme schopni se učit lépe a budeme tak dosahovat lepších výsledků

úkol: *Vypiš učební styly, pomocí kterých se nejlépe učíš ty:*

KAMARÁDSTVÍ, PŘÁTELSTVÍ, LÁSKA

úkol: Jak rozumíš následujícím citátům a příslovím? Znáš další citáty a přísloví o přátelství?

„Přítel je ten, kdo o vás ví všechno a má vás pořád stejně rád.“

„Bez přátel není štěstí, ale bez neštěstí nepoznáš přítele.“

„Není nic dražšího člověku než přítel v nouzi.“

úkol: Souhlasíš s tím, že všechny níže vlastnosti by měl mít tvůj dobrý kamarád/tvoje dobrá kamarádka? S kterými vlastnostmi nesouhlasíš? Vybarvi ty vlastnosti, které by dobrý kamarád/dobrá kamarádka podle tebe měl/a mít. K prázdným odrážkám doplň další vhodné vlastnosti kamaráda/kamarádky.

- nekritizuje mě
- udělá všechno, co chci
- je upřímný
- umí mi naslouchat
- říká, že mám vždy pravdu
- mohu se mu svěřit
- napovídá mi ve škole
- kupuje mi nanuky
- nekamarádí se s nikým jiným
- dává mi opsat úkoly
- .....
- .....
- .....

PRVNÍ POMOC

Můžeme se dostat do situace, ve které bude někdo jiný (např. člen rodiny nebo úplně cizí člověk) potřebovat pomoc. A někdy to můžeme být právě my, na kom bude záviset jeho život. V této chvíli je potřeba **nezpanikařit a umět si poradit**.

Základem úspěšné pomoci je **účelnost, rozhodnost a rychlost**.

Jak zachránit život?

... Pravidla první pomoci se sice v mnohém změnila, přesto lékaři říkají: Cokoli uděláte, bude to jen pro dobro zraněného. Lékaři dnes, vyjma tonoucích, doporučují začít hlavně masáží srdce.

... Zraněného uložíme do stabilizované polohy a uvolníme dýchací cesty, tak znělo základní pravidlo pro poskytování první pomoci ještě před několika lety. Dnes už lékaři tento postup nedoporučují.

„U člověka, který je ve stabilizované poloze, špatně poznáte, jestli dýchá. Proto dnes doporučujeme v případě náhlého kolapsu a bezvědomí ponechat zraněného v poloze na zádech, pouze mírně zaklonit hlavu a hlavně důkladně sledovat dýchání,“ vysvětluje vedoucí lékař operačního střediska pražské záchranné služby Ondřej Franěk. ...

Pohled se změnil i na střídání masáže srdce a umělého dýchání. „Většinu případů náhlé zástavy oběhu má na svědomí selhání srdce. Postižený do poslední chvíle dýchal, takže má v těle dostatek kyslíku. Pro přežití je podstatné tento kyslík dostat do mozku. A k tomu slouží nepřímá srdeční masáž,“ popisuje lékař. „Dýchání z úst do úst není v takové situaci zpočátku nutné. Záchranu zdržuje a komplikuje. Naopak klíčový význam má dýchání tam, kde se postižený dusil – třeba u tonoucího, často u obětí úrazu,“ upozorňuje Franěk.

Právě díky včasné a úspěšně poskytnuté resuscitaci se jen v Praze podaří zachránit a vrátit do normálního života ročně šedesát lidí. ....

(iDNES.cz, 6. prosince 2007, upraveno)

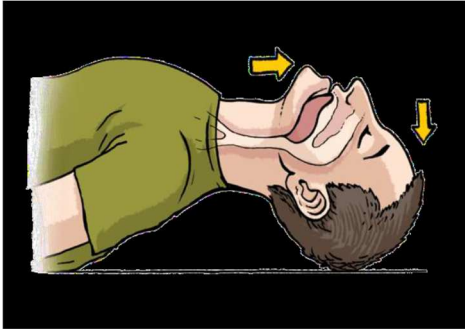
První pomoc poskytujeme nejprve těm, kteří se nacházejí v život ohrožujícím stavu. Teprve potom zachraňujeme osoby se zachovanými životními funkcemi. Mezi **život ohrožující stavy** řadíme **masivní krvácení, poruchu vědomí a poruchu nebo zástavu dechu**.

1. BEZVĚDOMÍ, ZÁSTAVA DECHU A SRDEČNÍ ČINNOSTI

Jestliže je postižený v bezvědomí (nekomunikuje, nereaguje na vnější podněty), **nedýchá, případně má pouze „lapavé“ dechy**:

- otočit na záda
- uvolnit dýchací cesty (zaklonit hlavu a zvednout bradu)

- ověřit dýchání poslechem, cítěním vydechovaného vzduchu na tváři a pozorováním zvedání hrudníku po dobu max. 10 sekund
- nedýchá, nebo si nejsme jistí, **zahájíme neodkladnou resuscitaci**

RESUSCITACE

Resuscitace je soubor opatření a výkonů sloužících k **obnovení dodávky okysličené krve do tkání a orgánů**. **Resuscitace se skládá:**

- z nepřímé masáže srdce
- z umělého dýchání

NEPŘÍMÁ MASÁŽ SRDCE

- překrytými dlaněmi s propletenými prsty a rukama propnutými v loktech rytmicky stlačujeme střed hrudníku do hloubky 5-6 cm frekvencí 100-120 stlačení/min.
- po každém stlačení umožníme návrat hrudníku do původní polohy, ale dlaně od hrudní kosti nevzdalujeme

U MALÝCH DĚTÍ

- provádíme stlačení jednou rukou (u kojenců dvěma prsty)
- rytmicky stlačujeme střed hrudníku do hloubky 4-5 cm frekvencí 100-120 stlačení/min

UMĚLÉ DÝCHÁNÍ (DÝCHÁNÍ Z ÚST DO ÚST)

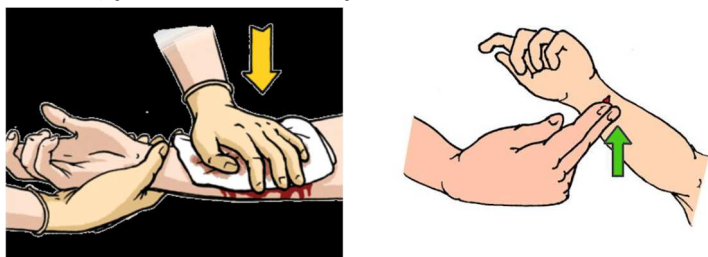
- postiženému zakloníme hlavu a zvedneme bradu a tím uvolníme dýchací cesty, stiskneme nos, aby jím vdechovaný vzduch neunikal hned zase ven, nadechneme se a vzduch vydechneme do úst postiženého (během cca 1 sekundy; pokud můžeme, použijeme resuscitační roušku)
- poté necháme postiženého vydechnout
- sledujeme, zda se hrudník postiženého zvedá, pokud ne, zkontrolujeme dutinu ústní
- provedeme ještě jeden vdech a umožníme výdech a pak už bezodkladně pokračujeme v nepřímé masáži srdce
- střídáme 30 stlačení při nepřímé masáži srdce a 2 vdechy

S resuscitací pokračujeme až do příjezdu záchranné služby, případně do chvíle, než postižený začne normálně dýchat, otvírat oči a hýbat se. Nikdy zraněnému nepodkládáme hlavu, i mírné předklonění znesnadňuje dýchání.

2. MASIVNÍ KRVÁCENÍ A ŠOK

Při masivním zevním krvácení – krev stříká nebo intenzivně vytéká z rány – dochází k velké a rychlé ztrátě krve. Proto se ho musíme pokusit zastavit stlačením cévy rukou (pokud možno v gumové rukavici) přímo v ráně nebo přiložením tlakového obvazu.

Při velké ztrátě krve má organismus nedostatek kyslíku a živin potřebných pro činnost mozku a srdce. Postižení upadají do tzv. šoku. Prvotním příznakem šoku je výrazná bledost pokožky, tedy její odkrvení. Při šoku bychom měli provádět protišoková opatření podle pravidla „5T“

PODLE PRAVIDLA „5T“ POSTIŽENÉMU ZAJISTÍME:

- **teplo** – snažíme se o zachování tělesné teploty postiženého např. použitím alufólií, dek

- **ticho** – postiženého uklidníme a snažíme se zajistit dostatečný klid v jeho okolí
- **tekutiny** – je možné svlažit rty
- **transport** – s postiženým zbytečně nemanipulujeme, jen v případě hrozícího nebezpečí
- **tišení bolesti** – ošetřením, znehybněním postiženého, léky nepodáváme

Při poskytování první pomoci bychom měli chránit sami sebe před akutním vnějším nebezpečím. Určité riziko představuje i přenos nákazy, zejména tělními tekutinami. **Používáme ochranné pomůcky:** při ošetřování krvácející rány gumové rukavice (igelitový sáček, tašku apod.), při dýchání z úst do úst resuscitační roušku. Pokud je to možné, po poskytnutí první pomoci **si umyjeme ruce**.